

Směrnice děkana č. 5/2009

**Stanovení organizace zajištění
bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci**

1. Úvodní ustanovení

1.1. Působnost směrnice

Na základě zákona č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je vydána tato směrnice ke stanovení organizace zajištění bezpečnosti práce a ochraně zdraví zaměstnanců při práci (BOZP) v objektech a na pracovištích Matematicko - fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

1.2. Platnost směrnice

Směrnice nabývá platnosti 1. dubna 2009 a nahrazuje Příkaz děkana č. 1/2004 ze dne 1. 3. 2004 včetně Dodatku č. 1/2004 k Příkazu děkana č. 1/2004, vydanému 1. 12. 2004. Vztahuje se na všechny fyzické osoby, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích.

2. Základní ustanovení s odvoláním na zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (ZP) a výběr některých paragrafů

2.1. Předcházení ohrožení života a zdraví při práci (§ 101, § 102)

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce (dále jen "rizika").
2. Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci uložená zaměstnavateli podle odstavce 1 nebo zvláštními právními předpisy je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pracovních míst, která zastávají.
3. Plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, jsou zaměstnavatelé povinni vzájemně se písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením, která se týkají výkonu práce a pracoviště, a spolupracovat při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro všechny zaměstnance na pracovišti. Na základě písemné dohody zúčastněných zaměstnavatelů touto dohodou pověřený zaměstnavatel koordinuje provádění opatření k ochraně bezpečnosti a zdraví zaměstnanců a postupy k jejich zajištění.
4. Každý ze zaměstnavatelů uvedených v odstavci 2.1.3. je povinen:
 1. zajistit, aby jeho činnosti a práce jeho zaměstnanců byly organizovány, koordinovány a prováděny tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele,
 2. dostatečně a bez zbytečného odkladu informovat odborovou organizaci nebo zástupce zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a nepůsobí-li u něj, přímo své zaměstnance o rizicích a přijatých opatřeních, které získal od jiných zaměstnavatelů.

5. Povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.
6. Náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci hradí zaměstnavatel; tyto náklady nesmějí být přenášeny přímo ani nepřímo na zaměstnance.
7. Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům.
8. Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik.
9. Zaměstnavatel je povinen soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje. Na základě tohoto zjištění vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění a provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rozhodujících faktorů práce dosud zařazené podle zvláštního právního předpisu jako rizikové mohly být zařazeny do kategorie nižší. K tomu je povinen pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek, a dodržovat metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů podle prováděcího právního předpisu.
10. Není-li možné rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno. Přijatá opatření jsou nedílnou a rovnocennou součástí všech činností zaměstnavatele na všech stupních řízení. O vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních podle věty první vede zaměstnavatel dokumentaci.
11. Při přijímání a provádění technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází zaměstnavatel ze všeobecných preventivních zásad, kterými se rozumí:
 - a) omezování vzniku rizik,
 - b) odstraňování rizik u zdroje jejich původu,
 - c) přizpůsobení pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví,
 - d) nahrazování fyzicky namáhavých prací novými technologickými a pracovními postupy,
 - e) nahrazování nebezpečných technologií, výrobních a pracovních prostředků, surovin a materiálů méně nebezpečnými nebo méně rizikovými, v souladu s vývojem nejnovějších poznatků vědy a techniky,
 - f) omezování počtu zaměstnanců vystavených působení rizikových faktorů pracovních podmínek překračujících nejvyšší hygienické limity a dalších rizik na nejnižší počet nutný pro zajištění provozu,
 - g) plánování při provádění prevence rizik s využitím techniky, organizace práce, pracovních podmínek, sociálních vztahů a vlivu pracovního prostředí,
 - h) přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům prostředkům individuální ochrany,
 - i) provádění opatření směřujících k omezování úniku škodlivin ze strojů a zařízení,
 - j) udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
12. Zaměstnavatel přijímá opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí; při poskytování první pomoci spolupracuje se zařízením poskytujícím

pracovnílékařskou péči. Zaměstnavatel je povinen zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců. Zaměstnavatel zajistí ve spolupráci se zařízením poskytujícím pracovnílékařskou péči jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti.

13. Zaměstnavatel je povinen přizpůsobovat opatření měnícím se skutečností, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a zajišťovat zlepšování stavu pracovního prostředí a pracovních podmínek.

2.2. Povinnosti zaměstnavatele, práva a povinnosti zaměstnance (§ 103)

1. Zaměstnavatel je povinen:
 - a) nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti,
 - b) informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena; kategorizaci prací upravuje zvláštní právní předpis,
 - c) zajistit, aby práce v případech stanovených zvláštním právním předpisem vykonávali pouze zaměstnanci, kteří mají platný zdravotní průkaz, kteří se podrobili zvláštnímu očkování nebo mají doklad o odolnosti vůči nákaze,
 - d) sdělit zaměstnancům, které zdravotnické zařízení jim poskytuje pracovnílékařskou péči a jakým druhům očkování a jakým pracovnílékařským prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům podrobit se těmto očkováním, prohlídkám a vyšetřením v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví,
 - e) nahradit zaměstnanci, který se podrobí pracovnílékařské prohlídce, vyšetření nebo očkování podle písmene d), případnou ztrátu na výdělku, a to ve výši průměrného výdělku, popřípadě ve výši rozdílu mezi náhradou mzdy nebo platu podle § 192 nebo nemocenským a průměrným výdělkem,
 - f) zajistit zaměstnancům, zejména zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou, zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce jinému zaměstnavateli, mladistvým zaměstnancům, podle potřeb vykonávané práce dostatečné a přiměřené informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů, zejména formou seznámení s riziky, výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik, která se týkají jejich práce a pracoviště,
 - g) zabezpečit, aby zaměstnanci jiného zaměstnavatele vykonávající práce na jeho pracovištích obdrželi před jejich zahájením vhodné a přiměřené informace a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a o přijatých opatřeních, zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuace fyzických osob v případě mimořádných událostí,
 - h) jestliže při práci přichází v úvahu expozice rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky, informovat o tom zaměstnankyně. Těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu je dále povinen seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví a učinit potřebná opatření, včetně opatření, která se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví dítěte,
 - i) umožnit zaměstnanci nahlížet do evidence, která je o něm vedena v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
 - j) zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci,
 - k) nepoužívat takového způsobu odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců,

- l) zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy. Informace a pokyny je třeba zajistit vždy při přijetí zaměstnance, při jeho převedení, přeložení nebo změně pracovních podmínek, změně pracovního prostředí, zavedení nebo změně pracovních prostředků, technologie a pracovních postupů. O informacích a pokynech je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci.
2. Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána, a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování. Školení podle věty první zaměstnavatel zajistí při nástupu zaměstnance do práce, a dále:
 - a) při změně:
 - i) pracovního zařazení
 - ii) druhu práce,
 - b) při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických anebo pracovních postupů,
 - c) v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci.
3. Zaměstnavatel určí obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení. Vyžaduje-li to povaha rizika a jeho závažnost, musí být školení podle věty první pravidelně opakováno; v případech uvedených v odstavci 2.2.2., písm. c), musí být školení provedeno bez zbytečného odkladu.
4. Zaměstnavatel je povinen těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním - matkám do konce devátého měsíce po porodu přizpůsobovat na pracovišti prostory pro jejich odpočinek.
5. Zaměstnavatel je povinen pro zaměstnance, který je osobou se zdravotním postižením, zajišťovat na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť, zřízení chráněných pracovních míst a dílen, zaškolení nebo zaudčení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání.

2.3. Osobní ochranné pracovní prostředky, pracovní oděvy a obuv, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje (§ 104)

1. Není-li možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky. Osobní ochranné pracovní prostředky jsou ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem.
2. V prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci, poskytuje zaměstnavatel jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní oděv nebo obuv.
3. Zaměstnavatel je povinen poskytovat zaměstnancům mycí, čisticí a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu; na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami, v rozsahu a za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem, též ochranné nápoje.

4. Zaměstnavatel je povinen udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání.
5. Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje poskytne zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním.

2.4. Povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemocech z povolání (§ 105)

1. Zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, je povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku tohoto úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje, svědků a za účasti odborové organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu. O pracovním úrazu zaměstnance jiného zaměstnavatele zaměstnavatel podle věty první bez zbytečného odkladu uvědomí zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, umožní mu účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámí ho s výsledky tohoto objasnění.
2. Zaměstnavatel vede v knize úrazů evidenci o všech úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující 3 kalendářní dny.
3. Zaměstnavatel vyhotovuje záznamy a vede dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo:
 - a) ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny,
 - b) k úmrtí zaměstnance.Jedno vyhotovení záznamu o úrazu předá zaměstnavatel postiženému zaměstnanci a v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům.
4. Zaměstnavatel je povinen ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím.
5. Zaměstnavatel je povinen přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů.
6. Zaměstnavatel vede evidenci zaměstnanců, u nichž byla uznána nemoc z povolání, která vznikla na jeho pracovištích, a uplatní taková opatření, aby odstranil nebo minimalizoval rizikové faktory, které vyvolávají ohrožení nemocí z povolání nebo nemoc z povolání.
7. Vláda stanoví nařízením způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu.

2.5. Práva a povinnosti zaměstnance (§ 106)

1. Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením; informace musí být pro zaměstnance srozumitelná.
2. Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob; takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance.
3. Zaměstnanec má právo a povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených

a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

4. Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci. Znalost základních povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance.

Zaměstnanec je povinen:

- i) účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci včetně ověření svých znalostí,
- ii) podrobit se pracovním-lékařským prohlídkám, vyšetřením nebo očkováním stanoveným zvláštními právními předpisy,
- iii) dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele,
- iv) dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky, dopravní prostředky, osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu,
- v) nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště zaměstnavatele a nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci. Zákaz požívání alkoholických nápojů se nevztahuje na zaměstnance, kteří pracují v nepříznivých mikroklimatických podmínkách, pokud požívají pivo se sníženým obsahem alkoholu, a na zaměstnance, u nichž požívání těchto nápojů je součástí plnění pracovních úkolů nebo je s plněním těchto úkolů obvykle spojeno,
- vi) oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení,
- vii) s ohledem na druh jím vykonávané práce se podle svých možností podílet na odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů,
- viii) bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, a pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem, a spolupracovat při objasňování jeho příčin,
- ix) podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

Společná ustanovení § 107

Další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovních vztazích, jakož i zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovní vztahy stanoví zvláštní zákon.

2.6. Účast zaměstnanců na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (§ 108)

1. Zaměstnanci mají právo se účastnit na řešení otázek souvisejících s bezpečností a ochranou zdraví při práci prostřednictvím odborové organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
2. Zaměstnavatel je povinen odborové organizaci nebo zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci anebo přímo zaměstnancům:
 - a) umožnit účast při jednáních týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci anebo jim poskytnout informace o takovém jednání,

- b) vyslechnout jejich informace, připomínky a návrhy na přijetí opatření týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména návrhy na odstranění rizik nebo omezení působení rizik, která není možno odstranit,
 - c) projednat:
 - i) podstatná opatření týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
 - ii) vyhodnocení rizik, přijetí a provádění opatření ke snížení jejich působení, výkon prací v kontrolovaných pásmech a zařazení prací do kategorií podle zvláštního právního předpisu 38),
 - iii) organizaci školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
 - iv) určení odborně způsobilé fyzické osoby k prevenci rizik podle zvláštního právního předpisu.
3. Zaměstnavatel je dále povinen odborovou organizací nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci anebo přímo zaměstnance informovat:
- a) o zaměstnancích určených k organizování poskytnutí první pomoci, k zajištění přivolání lékařské pomoci, hasičského záchranného sboru a Policie České republiky a k organizování evakuace zaměstnanců,
 - b) o výběru a zajišťování pracovně-lékařské péče,
 - c) o určení odborně způsobilé fyzické osoby k prevenci rizik podle zvláštního právního předpisu,
 - d) o každé další záležitosti, která může podstatně ovlivnit bezpečnost a ochranu zdraví při práci.
4. Odborová organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci anebo zaměstnanci jsou povinni spolupracovat se zaměstnavatelem a s odborně způsobilými fyzickými osobami k prevenci rizik tak, aby zaměstnavatel mohl zajistit bezpečné a zdraví neohrožující pracovní podmínky a plnit veškeré povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy a opatřeními orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů.
5. Zaměstnavatel je povinen organizovat nejméně jednou v roce prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních zaměstnavatele v dohodě s odborovou organizací nebo zástupcem zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zjištěné nedostatky odstraňovat.
6. Zaměstnavatel je povinen odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zajistit školení umožňující jim řádný výkon jejich funkce a zpřístupnit jim právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a doklady:
- a) o vyhledávání a vyhodnocení rizik, opatřeních k odstranění rizik a k omezení jejich působení na zaměstnance a k vhodné organizaci bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci,
 - b) o evidenci a hlášení pracovních úrazů a uznaných nemocí z povolání,
 - c) o výkonu kontroly a opatřeních orgánů, kterým přísluší výkon kontroly nad bezpečností a ochranou zdraví při práci podle zvláštních právních předpisů.
7. Zaměstnavatel je povinen umožnit odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů 36), přednést své připomínky.

3. Odpovědnost zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech a nemocích z povolání (§ 365)

3.1. Rozsah odpovědnosti a zproštění se odpovědnosti (§ 366)

- 1. Zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu vzniklou pracovním úrazem, jestliže škoda vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

2. Zaměstnavatel odpovídá zaměstnanci za škodu vzniklou nemocí z povolání, jestliže zaměstnanec před jejím zjištěním pracoval u zaměstnavatele za podmínek, za nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen.
3. Jako nemoc z povolání se odškodňuje i nemoc vzniklá před jejím zařazením do seznamu nemocí z povolání, a to od jejího zařazení do seznamu a za dobu nejvýše 3 let před jejím zařazením do seznamu.
4. Zaměstnavatel je povinen nahradit škodu, i když dodržel povinnosti vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud se odpovědnosti zcela nebo zčásti nezproští.

3.2. Zaměstnavatel se zproští odpovědnosti zcela, prokáže-li, že škoda vznikla: (§ 367)

- a) tím, že postižený zaměstnanec svým zaviněním porušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ačkoliv s nimi byl řádně seznámen a jejich znalost a dodržování byly soustavně vyžadovány a kontrolovány, nebo
- b) v důsledku opilosti postiženého zaměstnance nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek a zaměstnavatel nemohl škodě zabránit, a že tyto skutečnosti byly jedinou příčinou škody.

3.3. Zaměstnavatel se zproští odpovědnosti zčásti, prokáže-li, že škoda vznikla:

- a) v důsledku skutečností uvedených v odstavci 3.2 písm. a) a b) a že tyto skutečnosti byly jednou z příčin škody,
- b) proto, že si zaměstnanec počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování tak, že je zřejmé, že ačkoliv neporušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jednal lehkomyšlně, přestože si musel vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem být vědom, že si může způsobit újmu na zdraví. Za lehkomyšlné jednání není možné považovat běžnou neopatrnost a jednání vyplývající z rizika práce.

3.4. Zproští-li se zaměstnavatel odpovědnosti zčásti, určí zaměstnavatel

část škody, kterou nese zaměstnanec, podle míry jeho zavinění; v případě uvedeném v odstavci 3.3 písm. b) uhradí však zaměstnavatel alespoň jednu třetinu škody. Při posuzování, zda zaměstnanec porušil právní nebo ostatní předpis anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, se zaměstnavatel nemůže dovolávat všeobecných ustanovení, podle nichž si má každý počínat tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.

3.5. Zaměstnavatel se nemůže zprostit odpovědnosti zcela ani zčásti v případě, (§ 368), kdy zaměstnanec utrpěl pracovní úraz při odvracení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí přímo hrozící životu nebo zdraví, pokud zaměstnanec tento stav úmyslně nevyvolal.

3.6. Druhy náhrad (§ 369)

1. Zaměstnanci, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, je zaměstnavatel v rozsahu, ve kterém za škodu odpovídá, povinen poskytnout náhradu za:
 - a) ztrátu na výdělků, (§ 370, § 371)
 - b) bolest a ztížení společenského uplatnění se poskytuje zaměstnanci jednorázově, (§ 372)
 - c) účelně vynaložené náklady spojené s léčením, (§ 373)
 - d) věcnou škodu; ustanovení § 265 odst. 3 platí i zde.
2. Způsob a výši náhrady škody je zaměstnavatel povinen projednat bez zbytečného odkladu s odborovou organizací a se zaměstnancem.

3.7. Druhy náhrad při úmrtí zaměstnance (§ 375)

1. Zemře-li zaměstnanec následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, je zaměstnavatel povinen v rozsahu své odpovědnosti poskytnout:
 - a) náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s jeho léčením,

- b) náhradu přiměřených nákladů spojených s pohřbem,
- c) náhradu nákladů na výživu pozůstalých,
- d) jednorázové odškodnění pozůstalých,
- e) náhradu věcné škody; ustanovení § 265 odst. 3 platí i zde.

3.8. Společná a zvláštní ustanovení o odpovědnosti za škodu (§ 380 až § 393)

- 1. Pracovním úrazem pro účely tohoto zákona je poškození zdraví zaměstnance, k němuž došlo nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů.
- 2. Jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů.
- 3. Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.
- 4. Nemocemi z povolání jsou nemoci uvedené ve zvláštním právním předpisu.
- 5. Žáci střední školy, středního odborného učiliště, odborného učiliště, vyšší odborné školy nebo učiliště nebo studenti vysoké školy odpovídají škole nebo právnické nebo fyzické osobě za škodu, kterou jí způsobili při teoretickém nebo praktickém vyučování anebo v přímé souvislosti s ním. Pokud ke škodě došlo při výchově mimo vyučování ve školském zařízení nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídají žáci za škodu školskému zařízení.
- 6. Příslušná vysoká škola odpovídá studentům vysokých škol za škodu, která jim vznikla porušením právních povinností nebo úrazem při teoretickém a praktickém vyučování ve škole nebo v přímé souvislosti s ním. Došlo-li ke škodě při praktickém nebo teoretickém vyučování u právnické nebo fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, odpovídá za škodu právnická nebo fyzická osoba, u níž se vyučování uskutečňovalo.

4. Další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích podle zákona č. 309/2006 Sb., a výběr některých paragrafů

4.1. Úvodní ustanovení

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství, upravuje v návaznosti na zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovně-právních vztazích a zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovně-právní vztahy podle § 3 zákoníku práce.

4.2. Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí (§ 2)

- 1. Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby pracoviště byla prostorově a konstrukčně uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro zaměstnance z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům na pracovní prostředí a pracoviště, aby:
 - a) prostory určené pro práci, chodby, schodiště a jiné komunikace měly stanovené rozměry a povrch a byly vybaveny pro činnosti zde vykonávané,
 - b) pracoviště byla osvětlena, pokud možno denním světlem, měla stanovené mikroklimatické podmínky, zejména pokud jde o objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou,
 - c) prostory pro osobní hygienu, převlékání, odkládání osobních věcí, odpočinek a stravování zaměstnanců měly stanovené rozměry, provedení a vybavení,
 - d) únikové cesty, východy a dopravní komunikace k nim včetně přístupových cest byly stále volné,
 - e) v prostorách uvedených v písmenech a) až d) byla zajištěna pravidelná údržba, úklid a čištění,

f) pracoviště byla vybavena v rozsahu dohodnutém s příslušným zařízením poskytujícím pracovnělékařskou péči prostředky pro poskytnutí první pomoci a vybavena prostředky pro přivolání zdravotnické záchranné služby.

2. Bližší požadavky viz:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/10/ES ze dne 6. února 2003 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (hlukem) (sedmnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/40/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (elektromagnetickými poli) (osmnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice Rady 80/1107/EHS ze dne 27. listopadu 1980 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí chemickým, fyzikálním a biologickým činitelům při práci.
- Směrnice Rady 83/477/EHS ze dne 19. září 1983 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci (druhá samostatná směrnice ve smyslu čl. 8 směrnice 80/1107/EHS), ve znění směrnice 91/382/ES, směrnice 98/24/ES a směrnice 2003/18/ES.

Pracoviště a pracovní prostředí stanoví prováděcí právní předpis. Prováděcími předpisy k zákonu č. 309/2006 Sb. jsou nařízení vlády č. 1/2008 SB., č. 361/2007 Sb., č. 591/2006 Sb. a č. 592/2006 Sb.

4.3. Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí na staveništi (§ 3)

Zaměstnavatel, který provádí jako zhotovitel stavební, montážní, stavebně montážní nebo udržovací práce pro jinou fyzickou nebo právnickou osobu na jejím pracovišti, zajistí v součinnosti s touto osobou vybavení pracoviště pro bezpečný výkon práce. Práce podle věty první mohou být zahájeny pouze tehdy, pokud je pracoviště náležitě zajištěno a vybaveno.

4.4. Požadavky na výrobní a pracovní prostředky a zařízení (§ 4)

1. Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vhodné pro práci, při které budou používány. Stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí musejí být:
 - vybaveny ochrannými zařízeními, která chrání život a zdraví zaměstnanců,
 - vybaveny nebo upraveny tak, aby odpovídaly ergonomickým požadavkům a aby zaměstnanci nebyli vystaveni nepříznivým faktorům pracovních podmínek,
 - pravidelně a řádně udržovány, kontrolovány a revidovány.
2. Bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, dopravních prostředků a nářadí stanoví prováděcí právní předpis.

4.5. Požadavky na organizaci práce a pracovní postupy (§ 5)

1. Zaměstnavatel je povinen organizovat práci a stanovit pracovní postupy tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti a aby zaměstnanci:
 - a) nevykonávali činnosti jednotvárné a jednostranně zatěžující organismus. Nelze-li je vyloučit, musí být přerušovány bezpečnostními přestávkami; v případech stanovených zvláštními právními předpisy musí být doba výkonu takové činnosti v rámci pracovní doby časově omezena,
 - b) nebyli ohroženi padajícími nebo vymrštěnými předměty nebo materiály,
 - c) byli chráněni proti pádu nebo zřícení,
 - d) nebyli ohroženi dopravou na pracovištích,
 - e) na pracovišti se zvýšeným rizikem nepracovali osamoceně bez dohledu dalšího zaměstnance, pokud jejich ochranu nezajistí jinak,
 - f) nevykonávali ruční manipulaci s břemeny, která může poškodit zdraví, zejména páteř.
2. Bližší požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit, stanoví prováděcí právní předpis.

4.6. Bezpečnostní značky, značení a signály (§ 6)

1. Na pracovištích, na kterých jsou vykonávány práce, při nichž může dojít k poškození zdraví, je zaměstnavatel povinen umístit bezpečnostní značky a značení a zavést signály, které poskytují informace nebo instrukce týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a seznámit s nimi zaměstnance. Bezpečnostní značky, značení a signály mohou být zejména obrazové, zvukové nebo světelné.
2. Vzhled, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů stanoví prováděcí právní předpis.

4.7. Rizikové faktory pracovních podmínek a kontrolovaná pásma (§ 7)

1. Jestliže se na pracovištích zaměstnavatele vyskytují rizikové faktory, je zaměstnavatel povinen pravidelně, a dále bez zbytečného odkladu vždy, pokud dojde ke změně podmínek práce, měřeními zjišťovat a kontrolovat jejich hodnoty a zabezpečit, aby byly vyloučeny nebo alespoň omezeny na nejmenší rozumně dosažitelnou míru. Při zjišťování, hodnocení a přijímání opatření k dodržení nejvyšších přípustných hodnot je povinen postupovat podle zvláštních právních předpisů. Rizikovými faktory jsou zejména faktory fyzikální (například hluk, vibrace), chemické (například karcinogeny), biologické činitele (například viry, bakterie, plísňe), prach, fyzická zátěž, psychická a zraková zátěž a nepříznivé mikroklimatické podmínky (například extrémní chlad, teplo a vlhkost). Nelze-li výskyt biologických činitelů a překročení nejvyšších přípustných hodnot rizikových faktorů vyloučit, je zaměstnavatel povinen omezovat jejich působení technickými, technologickými a jinými opatřeními, kterými jsou zejména úprava pracovních podmínek, doba výkonu práce, zřízení kontrolovaných pásem, používání vhodných osobních ochranných pracovních prostředků nebo poskytování ochranných nápojů.
2. Při práci s vědomým záměrem vykonávat činnosti spojené s vystavením (dále jen "expozice") biologickým činitelům skupin druhé až čtvrté uvedeným ve zvláštním právním předpisu nebo překročí-li výsledky měření rizikových faktorů stanovené nejvyšší přípustné hodnoty, je zaměstnavatel povinen zjistit příčiny tohoto stavu. Nelze-li výskyt biologických činitelů odstranit nebo hodnoty rizikových faktorů snížit pod stanovené nejvyšší přípustné hodnoty a odstranit tak riziko pro zaměstnance, je zaměstnavatel povinen postupovat podle § 104 zákoníku práce. Současně je povinen neprodleně informovat zaměstnance. Není-li možné ochranu zdraví zaměstnance zajistit opatřeními podle odstavce 1, popřípadě opatřeními podle zvláštního právního předpisu, je zaměstnavatel povinen zdroj rizikového faktoru vyřadit z provozu, a není-li to možné, práci zastavit.
3. Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby práce s azbestem, s chemickými karcinogeny a biologickými činiteli a pracovní procesy s rizikem chemické karcinogenity byly v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem vždy prováděny v kontrolovaných pásmech, která budou označena a zajištěna tak, aby do nich nevstupovali zaměstnanci, kteří v něm nevykonávají práci, opravy, údržbu, zkoušky, revize, kontrolu nebo dozor. Do kontrolovaných pásem mohou být zaměstnavatelem zařazeny i další práce, při kterých jsou zaměstnanci vystaveni působení rizikových faktorů, pokud je toho třeba k ochraně zdraví zaměstnanců.
4. O kontrolovaných pásmech a zaměstnancích, kteří vstupují do kontrolovaných pásem, nebo zde konají práce uvedené v odstavci 3, je zaměstnavatel povinen vést evidenci a ukládat ji po dobu stanovenou zvláštním právním předpisem. Evidence obsahuje:
 - a) jméno, popřípadě jména a příjmení zaměstnance a datum narození,
 - b) název kontrolovaného pásma, den jeho zřízení a zrušení,
 - c) charakteristiku vykonávané práce,
 - d) účel vstupu a dobu pobytu v kontrolovaném pásmu,
 - e) počet odpracovaných směn,
 - f) výčet biologických činitelů, chemických látek a přípravků, se kterými se v kontrolovaném pásmu zachází, nebo jiných rizikových faktorů,
 - g) záznam o mimořádných situacích a změnách údajů uvedených v evidenci s datem jejich provedení.
5. V kontrolovaném pásmu je zakázáno jíst, pít a kouřit; pro tyto účely zaměstnavatel vyhradí zvláštní prostory. Vstupovat do kontrolovaného pásma je možné jen s osobními ochrannými pracovními prostředky určenými pro výkon práce v kontrolovaném pásmu.

6. V kontrolovaném pásmu nesmějí pracovat mladiství zaměstnanci, a to ani z důvodu přípravy na povolání, dále těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně – matky do konce devátého měsíce po porodu.
7. Rizikové faktory pracovních podmínek, jejich členění, hygienické limity, způsob jejich zjišťování a hodnocení a minimální rozsah opatření k ochraně zdraví zaměstnance stanoví prováděcí právní předpis.

4.8. Zákaz výkonu některých prací (§ 8)

1. Zakázány jsou práce s 2-naftylaminem a jeho solemi, 4-aminobifenylem a jeho solemi, benzidinem a jeho solemi, 4-nitrodifenylem a polychlorovanými bifenyly, s výjimkou mono- a dichlorovaných bifenyly, a práce s přípravky obsahujícími více než 0,1 % 2-naftylaminu a jeho solí, 4-aminobifenylu a jeho solí, benzidinu a jeho solí nebo 4-nitrodifenylu nebo více než 0,005 % polychlorovaných bifenyly. Zákaz těchto prací neplatí, jde-li o výzkumné laboratorní práce, analytické práce, práce při likvidaci nepotřebných zásob, odpadů a zařízení, která obsahují tyto látky a přípravky, a práce při zneškodňování uvedených látek, pokud vznikají jako nežádoucí průvodní látka při zpracování jiné látky nebo přípravku.
2. Zakázány jsou práce s azbestem. Zákaz těchto prací neplatí, jde-li o výzkumné laboratorní práce, analytické práce, práce při likvidaci zásob, odpadů a zařízení, která obsahují azbest, a práce při odstraňování staveb a částí staveb obsahujících azbest, nebo opravy a udržovací práce na stavbách nebo práce s ojedinělou krátkodobou expozicí.
3. Aplikace azbestu nástřikem a pracovní postupy, které zahrnují použití tepelně nebo zvukově izolačních materiálů s hustotou menší než 1 g/cm³ obsahujících azbest, jsou zakázány.

4.9. Zvláštní odborná způsobilost (§ 11)

1. Na technických zařízeních, která představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví zaměstnanců, pokud jde o jejich obsluhu, montáž, kontrolu nebo opravy, mohou práce a činnosti samostatně vykonávat a samostatně je obsluhovat jen zvlášť odborně způsobilí zaměstnanci.
2. Předpokladem zvláštní odborné způsobilosti zaměstnance je:
 - a) zdravotní způsobilost podle zvláštního právního předpisu,
 - b) dosažení věku stanoveného zvláštním právním předpisem; tento věk však nesmí být nižší než 18 let,
 - c) odborné vzdělání stanovené prováděcím právním předpisem,
 - d) odborná praxe v délce stanovené prováděcím právním předpisem,
 - e) splnění požadavků podle odstavce 3 určených osobou, která uvádí na trh nebo distribuuje, popřípadě uvádí do provozu výrobky, které by mohly ve zvýšené míře ohrozit oprávněný zájem,
 - f) doklad o úspěšně vykonané zkoušce ze zvláštní odborné způsobilosti (§ 20).
3. Odborně způsobilý zaměstnanec musí dokončit zaškolení nebo zácvik, v němž působil pod dohledem osoby uvedené v odstavci 2 písm. e), popřípadě osoby touto osobou určené. Nebyl-li způsob, obsah a doba zaškolení nebo zácviku určen osobou uvedenou v odstavci 2 písm. e), určí je zaměstnavatel s ohledem na charakter práce a náročnost obsluhy.

5. Bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí. Výběr z nařízení vlády č. 378/2001 Sb.

5.1. Úvodní ustanovení

Toto nařízení se vztahuje, v souladu s právem Evropských společenství, na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí (dále jen "zařízení"), pokud požadavky na bezpečnost provozu a používání zařízení nestanoví zvláštní právní předpis jinak.

5.2. Pro účely tohoto nařízení se rozumí (§ 2)

- a) používáním zařízení činnost spojená zejména se spouštěním, zastavováním, dopravou, opravou, seřizováním, manipulací, úpravou, údržbou a čištěním po celou dobu jeho provozu,
- b) nebezpečným prostorem prostor uvnitř nebo vně zařízení, ve kterém je zaměstnanec vystaven riziku ohrožení zdraví,
- c) ochranným zařízením mechanické, elektrické, elektronické nebo jiné obdobné zařízení sloužící k bezpečnosti a ochraně života a zdraví zaměstnanců,
- d) obsluhou zaměstnanec, který zařízení používá a je k této činnosti oprávněn,
- e) průvodní dokumentací soubor dokumentů obsahujících návod výrobce pro montáž, manipulaci, opravy, údržbu, výchozí a následné pravidelné kontroly a revize zařízení, jakož i pokyny pro případnou výměnu nebo změnu částí zařízení,
- f) provozní dokumentací soubor dokumentů obsahujících průvodní dokumentaci, záznam o poslední nebo mimořádné revizi nebo kontrole, stanoví-li tak zvláštní právní předpis, nebo pokud takový právní předpis není vydán, stanoví-li tak průvodní dokumentace nebo zaměstnavatel,
- g) místním provozním bezpečnostním předpisem předpis zaměstnavatele upravující zejména pracovní technologické postupy pro používání zařízení a pravidla pohybu zařízení a zaměstnanců v prostorech a na pracovištích zaměstnavatele,
- h) normovou hodnotou konkrétní technický požadavek obsažený v příslušné české technické normě.

5.3. Minimálními požadavky na bezpečný provoz a používání zařízení v závislosti na příslušném riziku vytvářeném daným zařízením jsou: (§ 3)

1. Minimální požadavky:
 - a) používání zařízení k účelům a za podmínek, pro které je určeno, v souladu s provozní dokumentací; zaměstnavatel může stanovit další požadavky na bezpečnost místním provozním bezpečnostním předpisem, a to minimálně v rozsahu daném normovou hodnotou,
 - b) zaměstnavatelem stanovený bezpečný přístup obsluhy k zařízení a dostatečný manipulační prostor se zřetelem na technologický proces a organizaci práce, umožňující bezpečné používání zařízení,
 - c) přivádění nebo odvádění všech forem energií a látek, užívaných nebo vyráběných, bezpečným způsobem,
 - d) vybavení zařízení zábranou nebo ochranným zařízením nebo přijetí opatření tam, kde existuje riziko kontaktu nebo zachycení zaměstnance pohybujícími se částmi pracovního zařízení nebo pádu břemene,
 - e) montování a demontování zařízení za bezpečných podmínek v souladu s návodem dodaným výrobcem nebo není-li návod výrobce k dispozici, návodem stanoveným zaměstnavatelem,
 - f) ochrana zaměstnance proti nebezpečnému dotyku u zařízení pod napětím a před jevy vyvolanými účinky elektřiny,
 - g) ochrana zařízení, které může být vystaveno účinkům atmosférické elektřiny, zejména zasažení bleskem,
 - h) umístění ovládacích prvků ovlivňujících bezpečnost provozu zařízení mimo nebezpečné prostory, bezpečné ovládání, a to i v případě jejich poruchy nebo poškození, dobrá viditelnost, rozpoznatelnost a v určených případech příslušné označení; nemohou-li být ovládací prvky z technických důvodů umístěny mimo nebezpečné prostory, nesmí být jejich ovládání zdrojem nebezpečí, a to ani v důsledku nahodilého úkonu,
 - i) spouštění zařízení pouze záměrným úkonem obsluhy pomocí ovládače, který je k tomu účelu určen,
 - j) vybavení ovládačem pro úplné bezpečné zastavení; v době, kdy se zařízení nepoužívá, jeho vypnutí a ve stanovených případech jeho odpojení od zdrojů energií a zabezpečení,
 - k) vybavení ovládačem pro nouzové zastavení, který zablokuje spouštěcí ovládače tam, kde je to nutné; současně se zastavením chodu zařízení nebo jeho nebezpečné části se musí vypnout přívody energií k jeho pohonům, s výjimkou případů, kdyby tím došlo k ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců,

- l) vybavení zařízení zřetelně identifikovatelnými zařízeními pro jeho odpojení od všech zdrojů energií; následné připojení zařízení ke zdrojům energie nesmí představovat pro zaměstnance žádné riziko,
 - m) vybavení pracoviště, kde je umístěno zařízení, ovládači k zastavení některého nebo všech zařízení v závislosti na druhu rizika,
 - n) upevnění, ukotvení nebo zajištění zařízení nebo jeho části vhodným způsobem, je-li to nutné pro bezpečný provoz a používání,
 - o) neohrožování zaměstnance rizikovými faktory, například hlukem, vibracemi nebo teplotami, které vyvíjí zařízení,
 - p) v případě potřeby označení výstražnými nebo informačními značkami, sděleními, značením nebo signalizací, které jsou srozumitelné, mají jednoznačný charakter a nesmí být poškozovány běžným provozem zařízení, a vybavení vhodným ochranným zařízením a zabezpečením před ohrožením života a poškozením zdraví tak, aby chránilo zaměstnance zejména:
 - i) před padajícími, odlétajícími nebo vymrštěnými předměty uvolněnými ze zařízení,
 - ii) před rizikem požáru nebo výbuchu s následným požárem nebo účinků výbušných směsí látek vyráběných, užívaných nebo skladovaných v zařízení,
 - iii) před nebezpečím vzniklým vypouštěním nebo únikem plyných, kapalných nebo tuhých emisí,
 - iv) před možným poškozením zdraví zaměstnance způsobeným zachycením nebo destrukcí pohybující se části zařízení.
2. Oprava, seřizování, úprava, údržba a čištění zařízení se provádějí, jen je-li zařízení odpojeno od přívodů energií; není-li to technicky možné, učiní se vhodná ochranná opatření.
 3. Obsluha musí mít možnost se přesvědčit, že v nebezpečných prostorech se nenachází žádný zaměstnanec; pokud nelze tento požadavek splnit, bezpečnostní systém před spuštěním, popřípadě zastavením zařízení musí vydávat zvukový nebo i viditelný výstražný signál, aby zaměstnanci zdržující se v nebezpečném prostoru měli vždy dostatek času nebezpečný prostor opustit.
 4. Ochranné zařízení
 - a) musí mít pevnou konstrukci odolnou proti poškození,
 - b) musí být umístěno v bezpečné vzdálenosti od nebezpečného prostoru,
 - c) nesmí bránit montáži, opravě, údržbě, seřizování, manipulaci a čištění; přístup zaměstnance musí být omezen pouze na tu část zařízení, kde je prováděna činnost, a to pokud možno bez sejmutí ochranného zařízení,
 - d) nesmí být snadno odnímatelné nebo odpojitelné,
 - e) nesmí omezovat výhled na provoz zařízení více, než je nezbytně nutné,
 - f) musí splňovat další technické požadavky na blokování nebo jištění stanovené zvláštním právním předpisem, popřípadě normovou hodnotou, nevyplývají-li další požadavky ze zvláštního právního předpisu.
 5. Další požadavky na bezpečný provoz a používání
 - a) zařízení pro zdvihání břemen a zaměstnanců jsou uvedeny v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 378/2001 Sb.
 - b) zařízení pro zdvihání a přemísťování zavěšených břemen jsou uvedeny v příloze č. 2 k nařízení vlády č. 378/2001 Sb.
 - c) pojízdných zařízení jsou uvedeny v příloze č. 3 k nařízení vlády č. 378/2001 Sb.,
 - d) zařízení pro plynulou dopravu nákladů jsou uvedeny v příloze č. 4 k nařízení vlády č. 378/2001 Sb.
 - e) stabilních skladovacích zařízení sypkých hmot jsou uvedeny v příloze č. 5 k nařízení vlády č. 378/2001 Sb.

5.4. Kontrola bezpečnosti provozu zařízení před uvedením do provozu (§ 4)

je prováděna podle průvodní dokumentace výrobce. Není-li výrobce znám nebo není-li průvodní dokumentace k dispozici, stanoví rozsah kontroly zařízení zaměstnavatel místním provozním bezpečnostním předpisem.

Zařízení musí být vybaveno provozní dokumentací. Následná kontrola musí být prováděna nejméně jednou za 12 měsíců v rozsahu stanoveném místním provozním bezpečnostním předpisem, nestanoví-li zvláštní právní předpis, popřípadě průvodní dokumentace nebo normové hodnoty rozsah a četnost následných kontrol jinak.

Provozní dokumentace musí být uchovávána po celou dobu provozu zařízení.

6. Podrobnější požadavky na pracoviště a pracovní prostředí

6.1. Výběr z nařízení vlády č. 101/2005 Sb.

1. Pracoviště musí být po dobu provozu udržována potřebnými technickými a organizačními opatřeními, splňujícími požadavky tohoto nařízení, ve stavu, který neohrožuje bezpečnost a zdraví osob.
2. Zaměstnavatel při zajištění bezpečného stavu pracoviště vychází z hodnocení rizik vyplývajících z možných zdrojů ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců ve vztahu k vykonávané činnosti, zejména z posouzení možností omezení úrovně rizikových faktorů pracovních podmínek, požadavků na ochranu zaměstnanců před účinky škodlivin a rizik vyplývajících z provozování a používání výrobních a pracovních prostředků a zařízení.
3. Podmínkou k uvedení pracoviště, včetně výrobních a pracovních prostředků, do provozu a používání je, že odpovídají požadavkům stanoveným ve zvláštních právních předpisech a požadavkům tohoto nařízení. Před uvedením pracoviště do provozu a používání je nutné zajistit:
 - a) uspořádání pracoviště tak, aby zaměstnanci byli chráněni před nepříznivými povětrnostními vlivy a před škodlivými účinky pracovních a technologických postupů a výrobních a technologických procesů, včetně určení osob, k jejichž povinnostem patří zajišťovat bezpečný provoz, používání, údržbu, úklid, čištění a opravy pracoviště,
 - b) stanovení obsahu a způsobu vedení provozní dokumentace a záznamů o vybavení pracoviště a určení osoby odpovědné za jejich vedení,
 - c) umístění, uspořádání a instalaci výrobních a pracovních prostředků a zařízení, skladových prostorů, komunikačních ploch a dopravních komunikací a vymezení pracovního místa zaměstnanci; stroje a technická zařízení se umísťují tak, aby byly pokud možno soustředěny výrobní a pracovní prostředky a zařízení s přibližně stejnými účinky podle druhů a vlastností škodlivin a vlivů na okolí,
 - d) náležité a bezpečné upevnění technického vybavení pracoviště a výrobních a pracovních prostředků a zařízení a jejich částí tak, aby nemohlo dojít k jejich nežádoucímu (nechtěnému) pohybu,
 - e) opatření k ochraně zdraví pro pracoviště, na kterých jsou používány zdraví škodlivé nebo nebezpečné látky a přípravky, stanovené zvláštními právními předpisy,
 - f) opatření pro zdolávání mimořádných událostí a pravidla pro chování zaměstnanců k zajištění bezpečné evakuace osob, případně zvířat, podle zvláštních právních předpisů,
 - g) zabezpečení pracoviště proti vstupu nepovolaných osob, a to i v mimopracovní době.
4. Zaměstnavatel při plnění zákonné povinnosti zajistí:
 - a) stanovení termínů, lhůt a rozsahu kontrol, zkoušek, revizí, termínů údržby, oprav a rekonstrukce technického vybavení pracoviště, včetně pracovních a výrobních prostředků a zařízení, s ohledem na jejich provedení, doporučení výrobce a způsob používání, požadavky na pracoviště, rizikové faktory způsobující zhoršení technického stavu pracovních a výrobních prostředků a zařízení

- a v souladu s výsledky předcházejících kontrol, zkoušek či revizí, po dobu provozu a používání pracoviště,
- b) dodržování termínů a lhůt pro provádění činností uvedených v písmenu a) a určí osobu, jejíž povinností je
 - c) aby stanovené termíny, lhůty a rozsah činností uvedených v písmenu a) a kontrolní a revizní záznamy, hlášení údajů o stavu zařízení získávaná například ze snímačů a čidel, byly vedeny způsobem, který umožní uchování a využívání údajů po stanovenou dobu v písemné nebo elektronické podobě tak, aby byly k dispozici osobám vykonávajícím na zařízeních pracovní činnost a dozorovým a kontrolním orgánům zajistit jejich provádění,

7. Vnitřní předpis MFF o bezpečnosti práce a ochraně zdraví při práci (dále BOZP)

7.1. Školení o BOZP zaměstnanců a studentů zařazených na pracoviště

Školení se vztahuje na všechny zaměstnance, kteří jsou v přímém, vedlejší nebo obdobném pracovním poměru na studenty doktorandy, studenty prezenčního studia a na osoby, které se s vědomím vedoucího zaměstnance zdržují na pracovištích. Za jejich proškolení odpovídá příslušný vedoucí zaměstnanec.

Zvlášť se provádí školení pro vedoucí zaměstnance.

Tematické plány, rozvrhy školení a vzor záznamu o školení a odborné přípravě zaměstnanců a studentů jsou uvedeny v *Příloze 1*.

O školení a odborné přípravě musí být vyhotoven záznam podle *Přílohy č. 1*.

7.2. Školení vedoucích zaměstnanců

Školení vedoucích zaměstnanců provádí osoba odborně způsobilá. Poprvé před nastoupením do funkce a dále jedenkrát za tři roky. Na závěr školení ověří odborně způsobilá osoba znalosti vedoucích zaměstnanců kontrolním testem. První proškolení vedoucího zaměstnance se provede zpravidla s příslušným vedoucím zaměstnancem na jeho pracovišti. Opakované školení bude provedeno v dohodnutých termínech na určeném místě hromadně.

Záznam o školení vedoucích zaměstnanců vede ref. BOZP.

7.3. Školení zaměstnanců

Provádí vedoucí zaměstnanec na svém pracovišti. Nástupní školení zaměstnance vždy před zahájením pracovní činnosti a dále při každé změně pracoviště nebo pracovního zařazení, pokud se tím mění obsah skutečností se kterými má být zaměstnanec seznámen. Rovněž je třeba takto proškolení zaměstnance, kteří se vrátili po delší nepřítomnosti nebo porušili předpisy.

Opakované školení zaměstnanců provádí vedoucí zaměstnanec nejméně jednou za dva roky.

Znalosti se ověří ústními dotazy.

O školení vedoucí zaměstnanec vyhotoví záznam podle *Přílohy č. 1*.

Záznam o školení vede vedoucí zaměstnanec a kopii předá ref. BOZP.

7.4. Školení doktorandů a studentů prezenčního studia zařazených na pracoviště

Provádí vedoucí zaměstnanec na svém pracovišti. Nástupní školení vždy před zahájením pracovní činnosti a dále při každé změně pracoviště nebo pracovního zařazení, pokud se tím mění obsah skutečností, se kterými mají být studenti seznámeni. Rovněž je třeba takto proškolení studenty, kteří se například vrátili po delší nepřítomnosti, nebo porušili předpisy.

Opakované školení studentů provádí vedoucí zaměstnanec nejméně jednou za dva roky.

Znalosti se ověří ústními dotazy.

O školení vedoucí zaměstnanec vyhotoví záznam podle *Přílohy č. 1*.

Záznam o školení vede vedoucí zaměstnanec a kopie předá ref. BOZP.

7.5. Školení studentů MFF při zápisu do I. ročníku

Školení studentů prezenčního studia z BOZP a požární ochrany (PO) při zápisu do I. ročníku zabezpečuje studijní oddělení hromadně. Školení z požární ochrany provede odborně způsobilá osoba nebo preventista PO podle tematického plánu. Školení z BOZP

provádí referent BOZP. O školení se provede písemný záznam, který bude uložen na studijním oddělení. Platnost školení je jeden školní rok.
Záznam se vyhotoví podle Přílohy č. 2.

7.6. Opakované školení studentů MFF

z PO a BOZP, bude provedeno písemnou formou při každém zápisu do dalšího ročníku. Záznam bude uložen do osobního spisu studenta na studijním oddělení. Platnost záznamu je jeden školní rok. Student má nárok na konzultaci s odborně způsobilou osobou v oblasti BOZP a PO.

Záznam se vyhotoví podle Přílohy č. 2.

7.7. Odborná způsobilost řidičů soukromých vozidel na služební cestě.

~~Zaměstnanci, kteří využívají soukromá vozidla ke služebním účelům a referentské vozidlo, musejí pro výkon této práce absolvovat školení, které zajišťuje hromadně děkanát MFF~~

~~Zaměstnanec obdrží:~~

~~a) Potvrzení o školení a přezkoušení řidiče k evidenci referentovi BOZP.~~

~~b) Potvrzení o školení odborné způsobilosti řidičů; tímto se prokazuje při podpisu cestovního příkazu.~~

~~Školení o odborné způsobilosti řidičů soukromých vozidel na služební cestě platí dva roky.~~

~~Řidiči, kteří se nedostaví k hromadnému školení, mohou absolvovat školení individuálně ve školicím středisku, avšak po dohodě se svým vedoucím a s referentem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP), protože toto školení bude již hrazeno z prostředků pracoviště. Potvrzení podle odstavce a) předají referentovi BOZP.~~

Zm n no sm rnicí d kana 11/2010, viz <http://www.mff.cuni.cz/vnitro/dekan/2010/smer11.htm>

7.8. Zdravotní způsobilost řidičů soukromých vozidel na služební cestě.

Vnitřní předpis pro řidiče soukromých motorových vozidel na služební cestě a referentské vozidlo, kteří nemají řízení motorových vozidel v pracovní smlouvě a pokud smluvní lékař nestanoví jinak, je periodičita:

- 1 krát za 5 let do 50 let věku,
- 1 krát za 3 roky nad 50 let věku a dále v 60, 65 a 68 letech,
- 1 krát za 2 roky nad 68 let věku,

Potvrzení od smluvního lékaře o zdravotní způsobilosti k řízení motorového vozidla na služební cestě předá řidič referentovi BOZP.

Potřebné kontakty, formuláře a návody k vyplnění jsou uvedeny na adrese: <http://www.mff.cuni.cz/vnitro/formulare/zdrpr.htm>

7.9. Odborná způsobilost v elektrotechnice

Vyhláška č. 50/1978 Sb. stanoví stupně odborné způsobilosti, zaměstnanců, kteří se zabývají obsluhou elektrických zařízení. Potřebnou kvalifikaci pro výkon zaměstnání zajišťují vedoucí zaměstnanci jednotlivých útvarů.

Školení z odborné způsobilost ve smyslu §11 – Kvalifikace ve zvláštních případech, zajišťuje hromadně ref. BOZP.

Znalosti z odborné způsobilosti se prokazatelně ověřují nejméně jednou za tři roky.

Zdravotní způsobilost k výkonu práce podle vyhlášky č. 50/1978 Sb., je třeba doložit nejméně jednou za tři roky. Potřebné kontakty, formuláře a návody k vyplnění jsou uvedeny na adrese: <http://www.mff.cuni.cz/vnitro/formulare/zdrpr.htm>

Osoby bez elektrotechnické kvalifikace smějí provádět jednoduchou obsluhu elektrických zařízení podle návodu výrobce a na takových zařízeních u nichž nemohou přijít do styku s živými částmi s nebezpečným napětím. Mohou za vypnutého stavu provádět výměnu žárovek a pojistek. Mohou zapínat elektrické jističe pokud jim je umožněn přístup k těmto rozvaděčům.

7.10. Oprávnění k obsluze stroje

Základní ustanovení jsou uvedena v NVč. 101/2005 Sb. a NV č. 378/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Práce na obráběcích strojích a jejich seřizování smějí konat jen pracovníci k tomu určené zdravotně způsobilí, starší 18 let, kteří složili kvalifikační zkoušku nebo jsou pro příslušný druh práce prokazatelně poučeni. Zaměstnanec musí dbát na správné a bezpečné oblečení a používání OOPP. Vedoucí zaměstnanec odpovídá za

poučení zaměstnanců pracujících s bruskami, vrtačkami, frézami, strojů pro opracování dřeva a dřevotřísek, atd. Součástí dokumentace musí být návody k obsluze a bezpečnostní pokyny. Opakovaná školení z BOZP provádí vedoucí zaměstnanec nejméně jednou za tři roky.

7.11. Oprávnění ke svařování

Svařovat smí zaměstnanci, kteří vlastní platný svářečský průkaz, záznam pověřeného svářečského technologa, záznam lékaře o zdravotní způsobilosti. Svářeč musí být vybaven a používat OOPP. OOPP nesmějí být znečištěny olejem, tukem nebo zápalnými látkami. Svářeč je povinen udržovat OOPP v čistotě.

Svářeč musí být prokazatelně seznámen s první pomocí při úrazu el. proudem, otravě plynem, požární prevencí.

Příkaz pro svařování v místech se zvýšeným nebezpečím požáru vydává písemně vedoucí zaměstnanec.

Záznam se vyhotoví podle Přílohy č. 4.

7.12. Obsluha tlakových nádob stabilních

Nádoby na něž se vztahuje ČSN 69 0012, smí obsluhovat zaměstnanec starší 18 let, je zdravotně způsobilý a byl k provozu nádob, příslušných zařízení a předpisů prokazatelně proškolen a přezkoušen. Zápis o zkoušce podepíše osoba zodpovědná za provoz, revizní technik, zaměstnanec pověřený obsluhou nádob. Provozovatel zajišťuje přezkoušení zaměstnanců nejméně jedenkrát za tři roky. Záznam musí být uschován u provozovatele zařízení.

7.13. Obsluha tlakových nádob pro technické účely (tlakové láhve)

Zaměstnanci, kteří pracují s tlakovými lahvemi musí být před pověřením touto činností a pravidelně jednou za dva roky prokazatelně poučení o obsluze, bezpečnostních zásadách a o poplachovém plánu. Základní zásady pro provoz s tlakovými lahvemi určuje směrnice děkana č. 4/2004. Školení zajišťuje vedoucí zaměstnanec.

7.14. Oprávnění k zacházení s chemickými látkami a přípravky

Zaměstnanci kteří pracují s chemickými látkami klasifikovanými jako nebezpečné podle zákona 356/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se musí zúčastnit školení o chemických látkách jedenkrát za rok. Zajišťuje vedoucí zaměstnanec. Školení provádí autorizované osoby.

Záznam je uložen u autorizované osoby a kopie u referenta BOZP.

7.15. Práce s křovinořezem a motorovou sekačkou na trávu

S přenosným křovinořezem se spalovacím motorem mohou pracovat pouze muži starší 18 let. Musí dodržovat návod pro obsluhu stroje. Pracovník musí být prokazatelně poučen vedoucím zaměstnancem.

8. Revize a prohlídky technických zařízení

Upraveno dodatkem 1/2012 ke směrnici děkana, viz <http://www.mff.cuni.cz/vnitro/dekan/2012/dodatek01.htm>

8.1. Elektrické ruční nářadí a el. spotřebičů

Revize a kontroly elektrického nářadí se provádějí podle ČSN 33 1600 a elektrických spotřebičů podle ČSN 33 1610. Revize a kontroly elektrických spotřebičů stanovuje pokyn tajemníka č. 1/2006. Doklad o revizi obsahuje datum revize a její výsledek, lhůtu do příští revize a podpis pracovníka, který revizi provedl. Doklad musí být uložen u provozovatele nejméně do vyhotovení příštího dokladu. Pro měření je určeno zařízení REVEX 51, které na vyžádání zapůjčí referent BOZP. Energetik MFF na požádání pracoviště nebo útvaru zajišťuje a eviduje revize a kontroly el. spotřebičů nepřenosných a konstrukcí určených k připevnění nebo spotřebičů těžších než 18 kg.

8.2. Revize a prohlídky

Správci jednotlivých objektů zajišťují revize a prohlídky podle příslušných ČSN a vedou o nich záznamy.

- a) skupina B - revize a kontroly elektrických spotřebičů používané ve venkovním prostoru,
- b) elektrických zařízení a elektrické instalace,
- c) elektrických zařízení ve lhůtách dle stanoveného prostředí,
- d) plynových zařízení a souvisejících zařízení,
- e) prohlídky provozovaných kotelen,
- f) tlakových nádob stabilních a výměníků,
- g) hromosvodů,
- h) komínů,
- i) výtahů,
- j) jeřábů.

9. Závodní lékařská preventivní péče

je určena Směrnicí děkana č. 3/2008, závodní preventivní péče na MFF, a Příkazem tajemníka č. 1/98, o zavedení povinných lékařských prohlídek. Potřebné kontakty, formuláře a návody k vyplnění jsou uvedeny na adrese: <http://www.mff.cuni.cz/vnitro/formulare/zdrpr.htm>

10. Hlášení a evidence pracovních úrazů

Vedoucí zaměstnanec je povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje, svědků, a za účasti odborové organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bez vážných důvodů nemění stav na místě úrazu do doby objasnění příčin.

Vedoucí zaměstnanec spolu se zástupcem bezpečnosti práce a zástupcem VOS, vyhotoví záznam o úrazu.

Referent bezpečnosti práce, vede dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo:

- a) ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než tři kalendářní dny, nebo
- b) k úmrtí zaměstnance.

Jedno vyhotovení záznamu o úrazu předá zaměstnavatel postiženému zaměstnanci a v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům.

10.1. Kniha úrazů

Vedoucí zaměstnanec vede v knize úrazů evidenci o všech pracovních úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost, nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující tři kalendářní dny. Vedoucí zaměstnanec vede evidenci v knize úrazů tak, aby obsahovala všechny údaje potřebné k sepsání záznamu o úrazu.

10.2. Ohlášení pracovního úrazu

Vyžaduje-li poškození zdraví hospitalizaci zaměstnance delší než 3 dny, zaměstnavatel ohlásí pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- a) státnímu zástupci nebo územně příslušnému útvaru Policie České republiky, navštěvují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin,
- b) příslušnému odborovému orgánu nebo zástupci zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- c) zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal,
- d) organizační jednotce pojišťovny Kooperativa (adresa: Sámova 8, Praha 10), u které je MFF UK pojištěna pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu,
- e) Inspektorátu práce, došlo-li k úrazu na pracovišti, stavbách a při činnostech, které podléhají jeho doзору.

10.3. Registrace o pracovním úrazu

Zaměstnavatel zašle záznamy o pracovních úrazech za uplynulý kalendářní měsíc nejpozději do pátého dne následujícího měsíce:

- a) Inspektorátu práce (adresa: Kladenská 103/105, Praha 6), došlo-li k úrazu na pracovišti, stavbách a při činnostech, které podléhají jeho doзору,
- b) příslušné zdravotní pojišťovně zraněného,
- c) rektorátu UK v Praze,
- d) postiženému.

10.4. Ohlášení smrtelného pracovního úrazu

Pro účely hlášení úrazu podle tohoto nařízení je smrtelným pracovním úrazem takové poškození zdraví, které způsobilo smrt po úrazu nebo na jehož následky zaměstnanec zemřel nejpozději do 1 roku.

Smrtelný pracovní úraz se ohlásí bez zbytečného odkladu:

- a) územně příslušnému útvaru Policie České republiky,
- b) příslušnému odborovému orgánu nebo zástupci zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- c) zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal,
- d) inspektorátu práce Kladenská 103/105, Praha 6, došlo-li k úrazu na pracovišti, stavebních a při činnostech, které podléhají jeho doзору, tel. 235 364 006,
- e) příslušné zdravotní pojišťovně postiženého,
- f) organizační jednotce Kooperativy pojišťovny, u které je UK v Praze - MFF pojištěna pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu,
- g) rektorátu UK v Praze,
- h) rodině postiženého.

11. Hodnocení rizik

Pracoviště MFF na základě návrhu o pracovní činnosti schváleného vedoucím zaměstnancem, obdržela hodnocení rizik, přehled o osobních ochranných pracovních prostředcích (dále OOPP), schválené vyhodnocení rizik, tabulku pro vyhodnocení rizik pro výběr a použití OOPP, a osobní kartu pro evidenci OOPP.

12. Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky (dále OOPP)

12.1. Ochrannými prostředky nejsou:

- a) běžné pracovní oděvy a obuv, které nejsou určeny k ochraně zdraví zaměstnanců před riziky a které nepodléhají při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění,
- b) sportovní výstroj a vybavení,
- c) prostředky pro zjišťování a signalizování rizik a škodlivin na pracovišti.

12.2. Účinnost a používání OOPP

OOPP musejí:

- a) být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat další riziko. V případě opotřebení musí být nahrazeny novými,
- b) odpovídat podmínkám na pracovišti,
- c) být přizpůsobeny fyzickým předpokladům jednotlivých zaměstnanců,
- d) respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav zaměstnanců.

Tam, kde přítomnost více než jednoho rizika vyžaduje, aby zaměstnanci používali současně více ochranných prostředků, musí být tyto ochranné prostředky vzájemně slučitelné. Zaměstnanci musejí být s používáním ochranných prostředků seznámeni. Používání ochranných prostředků více zaměstnanci je možné pouze v případě, že byla učiněna opatření, která zamezí ohrožení přenosnými chorobami. K předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění poskytne zaměstnavatel dezinfekční prostředky. Za dezinfekční prostředky se považují též ochranné masti s dezinfekčním účinkem.

Zaměstnancům, kteří přicházejí do styku s látkami, jež mohou způsobit podráždění pokožky nebo znečištění zaměstnance, poskytne zaměstnavatel podle druhu látky mycí, čisticí prostředky a masti. Zaměstnavatel určí vnitřním předpisem termíny pro provádění čistoty, úklidu, malování a osobu, která za provádění úklidu odpovídá.

12.3. Poskytování OOPP

Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky poskytuje pracoviště zaměstnanci bezplatně podle seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním.

12.4. Náklady a evidence OOPP

Náklady na poskytování OOPP jsou hrazeny z rozpočtu pracoviště.
Evidenci OOPP vede pracoviště v osobní kartě na svěřené prostředky.

13. Rizikové faktory pracovních podmínek a kontrolovaná pásma

13.1. Riziková pracoviště

podléhající zvláštním právním předpisům ve smyslu vyhlášky MZ ČR č. 89 Sb. a zákona č.18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů a to dle vyhlášky SÚJB č. 307/ 2002 Sb. Pracoviště podléhající zvláštnímu dohledu Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB) jsou:

- 1) Ústav částicové a jaderné fyziky- zdroje ionizujícího záření,
 - laboratoř praktika,
 - laboratoř urychlovače Van de Graaff.
- 2) Katedra fyziky nízkých teplot – zdroje ionizujícího záření,
 - laboratoř fyziky a techniky nízkých teplot (dále jen LNT)
 - laboratoř Mössbauerovy spektroskopie (dále jen LMS)
 - Společné laboratoře nízkých teplot, spektrometrická a radiochemicko-technologická laboratoř (SRTL) oddělení spinové fyziky.
- 3) Katedra fyziky kondenzovaných látek – zdroje ionizujícího záření.

13.2. Riziková pracoviště zařazená do kategorie práce s lasery

podléhající zvláštním právním předpisům ve smyslu NV č. 1/2008 Sb., o ochraně zdraví před neionizujícím zářením, kterou se na základě zákona 258/2000 Sb., stanoví podmínky pro zařazení prací do kategorií. Jsou to pracoviště:

- 1) Fyzikálního ústavu UK
- 2) Katedry chemické fyziky a optiky.

13.3. Povinnosti vedoucích zaměstnanců rizikových pracovišť

měřením zjišťovat a kontrolovat rizikové faktory a zabezpečit, aby byly vyloučeny nebo alespoň omezeny na nejmenší rozumně dosažitelnou míru, a při zjišťování, hodnocení a přijímání opatření k dodržení nejvyšších přípustných hodnot postupovat podle zvláštních právních předpisů, omezovat rizikové faktory působení technickými, technologickými a jinými opatřeními, kterými jsou zejména úprava pracovních podmínek, doba výkonu práce, zřízení kontrolovaných pásem, používání vhodných osobních ochranných pracovních prostředků.

Překročil-li výsledky měření rizikových faktorů stanovené nejvyšší přípustné hodnoty, zjistit příčiny tohoto stavu. Nelze-li výskyt biologických činitelů odstranit nebo hodnoty rizikových faktorů snížit pod stanovené nejvyšší přípustné hodnoty a odstranit tak riziko pro zaměstnance, je zaměstnavatel povinen postupovat podle § 104 zákoníku práce. Současně je povinen neprodleně informovat zaměstnance. Není-li možné ochranu zdraví zaměstnance zajistit opatřeními podle odstavce 1, popřípadě opatřeními podle zvláštního právního předpisu, je zaměstnavatel povinen zdroj rizikového faktoru vyřadit z provozu, a není-li to možné, práci zastavit.

Vést evidenci o kontrolovaných pásmech a zaměstnancích, kteří vstupují do kontrolovaných pásem nebo zde konají práce. Evidence obsahuje:

- a) jméno, příjmení a rodné číslo zaměstnance,
- b) název kontrolovaného pásma, den jeho zřízení a zrušení,
- c) charakteristiku vykonávané práce,
- d) účel vstupu a dobu pobytu v kontrolovaném pásmu,
- e) počet odpracovaných směn,
- f) druhy provedených lékařských preventivních prohlídek a zvláštních očkování souvisejících s vykonávanou prací,
- g) údaje o výsledcích sledování zátěže organismu způsobené rizikovými faktory,
- h) záznam o mimořádných situacích a změnách údajů uvedených v evidenci s datem jejich provedení.

13.4. V kontrolovaném pásmu je zakázáno

- jíst, pít pro tyto účely vedoucí zaměstnanec vyhradí zvláštní prostory,
- kouřit,
- pracovat mladistvým, a to ani z důvodu přípravy na povolání,
- pracovat těhotným a kojícím ženám.

14. Zneškodňování odpadů

14.1. Nebezpečný odpad

Při likvidaci nebezpečného odpadu je nutné kontaktovat společnosti, které provedou jeho likvidaci. Další informace najdete na [www.svoz.nebezpečného odpadu](http://www.svoz.nebezpecneho.odpadu).

14.2. Radioaktivní odpad

Při tvorbě a likvidaci radioaktivního odpadu se postupuje podle schválených plánů SÚJB vypracovaných dohlížejícími osobami z pracovišť ÚČJF, KFNT, KFKL.

15. Noční práce

Povolení k mimořádné práci zaměstnanec v noci vydá vedoucí zaměstnanec. S ohledem na rizika možného ohrožení života a zdraví, která se týkají výkonu práce v noci, vedoucí zaměstnanec rozhodne o počtu zaměstnanců přítomných na pracovišti.

Pokud by na pracovišti při mimořádné práci setrvali studenti, musí být zajištěn pedagogický dozor.

Zaměstnanci nebo studenti přítomní v objektu se řídí Směrnicí děkana č. 2/2004, kterou se vydává provozní řád objektů Matematicko-fyzikální fakulty.

16. Práce ve dnech pracovního klidu

Povolení k mimořádné práci zaměstnanec ve dnech pracovního klidu vydá vedoucí zaměstnanec. S ohledem na rizika možného ohrožení života a zdraví, která se týkají výkonu práce, vedoucí zaměstnanec rozhodne o počtu zaměstnanců přítomných na pracovišti ve dnech pracovního klidu. Pokud by na pracovišti při mimořádné práci setrvali studenti musí být zajištěn pedagogický dozor.

Zaměstnanci a studenti přítomní v objektu ve dnech pracovního klidu se řídí Směrnicí děkana č. 2/2004, kterou se vydává provozní řád objektů Matematicko-fyzikální fakulty.

17. Traumatologický plán

17.1. První pomoc

K životně důležitým funkcím patří dýchání a krevní oběh. Jde tedy v první řadě o to, aby se postižený do příjezdu lékaře neudusil nebo nevykrvácel.

Při úrazech elektřinou

Vyprostit postiženého z dosahu elektrického proudu, aniž bychom ohrozili sebe! Postižený se pro svalovou křeč nemůže pustit předmětu pod napětím.

Proto nejdříve

- vypneme proud vypínačem, vytažením kabelu za zásuvky, vyšroubujeme pojistku,
- odsuneme vodič nevodivým materiálem – dřevo, provaz, oděv,
- nedotýkáme se postiženého holou rukou, pracujeme jednou rukou,
- obnovíme dýchání.

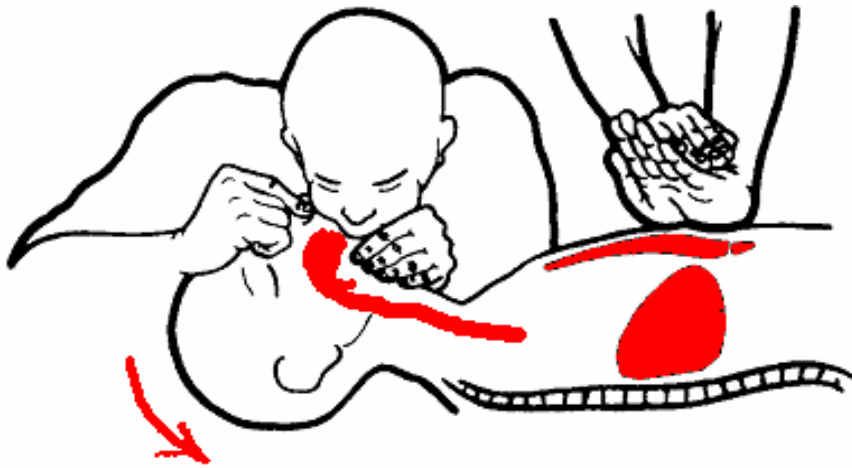
Dýchání dodává tělu kyslík, jeho nedostatek může již po třech minutách vést k nenapravitelnému poškození mozku. Projevem dýchání je zvedání hrudníku, slyšitelný dech nebo i jeho závan na tváři přiložené k nosu postiženého. Jestliže nedýchá, je nutné neprodleně uvolnit a vyčistit dýchací cesty.

Neprůchodnost dýchacích cest způsobuje nejčastěji zapadnutí jazyka do hrdla. Zakloněním hlavy a posunutím, dolní čelisti dopředu se dýchací cesty uvolní. Ty však

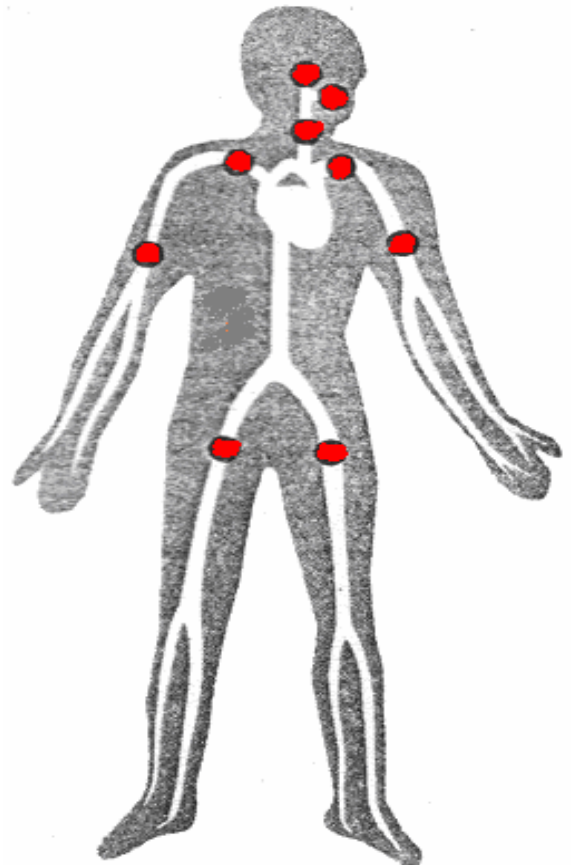
mohou blokovat i jiné překážky, jako například zvratky nebo zubní protézy, které je třeba rovněž odstranit. Jestliže ani vyčištění dýchacích cest nevedlo k obnově dýchání, musí se přikročit k dýchání z plic do plic. To umožní zásobení krve kyslíkem. Vdechuje se asi 16x za minutu, to je po 3 a 4 vteřinách.

Krevní oběh zajišťuje srdce, které vytlačuje okysličenou krev z plic tepnami do všech částí těla. Projevem srdeční činnosti je tep hmatatelný na místech, kde tepna leží blízko povrchu těla. Normální tep je pravidelný, opakuje se asi 60x za minutu. Při zástavě srdeční činnosti není tep hmatatelný a je třeba se pokusit o obnovu srdeční činnosti nepřímou srdeční masáží. Ta spočívá v tom, že se zápěstím stlačí a uvolní dolní polovina hrudní kosti asi 15x za sebou (tempem raz-adva- a, pak se provedou dva vdechy z úst do úst. Tato činnost se opakuje dokud se tep neobnoví nebo až do příjezdu lékaře. Jestliže se tep obnoví, pokračuje se v dýchání z plic do plic než postižený začne dýchat sám.

Dýchání z úst do úst a srdeční masáž

Tlakové body pro zastavení krvácení

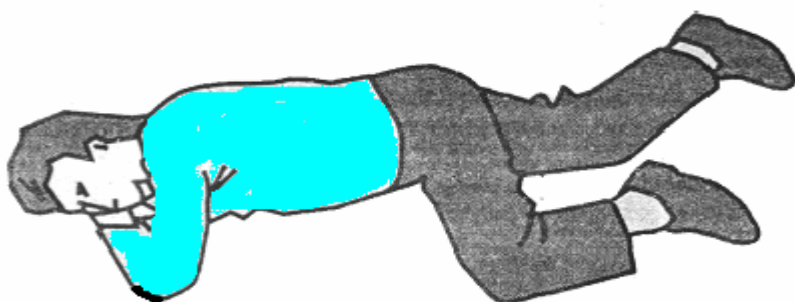
Krvácení z tepny bezprostředně ohrožuje život zraněného. Poznáme ho podle toho, že krev je jasně červená a vystřikuje v srdečním rytmu. Stisknutím poraněné cévy holými prsty přímo v ráně je možné krvácení zastavit. V tlakových bodech zastavujeme krvácení stisknutím tepny proti kosti. Dříve doporučované zaškrcení poraněné končetiny gumovým obinadlem může mít po delší době za následek odumření tkáně a proto se používá, když není možné zastavit krvácení jiným způsobem. Krvácení ze žil a vlásečnic není tak nebezpečné a dá se zvládnout přiložením tlakového obvazu. Z rány vytéká tmavá krev a z její ztráta vede k těžkému šoku.

Šok je stav, kdy selhává krevní oběh při velké ztrátě krve nebo následkem bolesti, rozrušení a strachu. Příznakem rozvoje šoku je nápadné zblednutí, zrychlený tep a dech, neklid, pocení, pocity chladu a žízně. Další fází je netečnost, slabost, a bezvědomí. Postiženého se snažíme uklidnit, uložíme ho do protišokové polohy na záda, podložíme mu nohy a chráníme ho proti chladu.

Stabilizovaná poloha je pozice do, které ukládáme poraněného, který je v bezvědomí avšak dýchá a má zachovanou srdeční činnost. Předtím je nutné znehybnit zlomeniny a zastavit silné krvácení. K poraněnému ležícímu na zádech poklekneme z boku, jeho hlavu otočíme k sobě a lehce ji zakloníme. Pak jeho bližší ruku podsuneme pod hýždě, vzdálenější položíme ohnutou v lokti na žaludek. Potom bližší nohu ohneme v koleni do ostrého úhlu, postiženého převrátíme k sobě na bok a obličej přivrátíme k podložce. V této poloze ho chráníme před prochlazením a do příchodu lékaře kontrolujeme dýchání a krevní oběh.

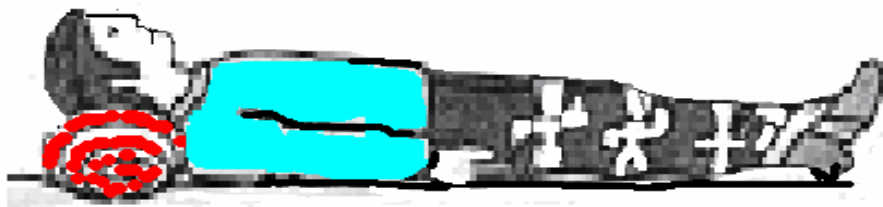
Stabilizovaná poloha:

MAR4

Zlomeniny končetin se projevují silnou bolestí v místě zranění, později otokem a případně krevní podlitinou. Postižená končetina mívá ve srovnání s druhou deformovaný tvar. U citlivých osob může zlomenina vyvolat otok a proto se snažíme postiženého uklidnit a co nejdříve znehybnit klouby dlouhých kostí nad a pod zlomeninou. Zlomeniny nikdy nenarovnáváme, ale končetinu obložíme vhodnými vycpávkami (deka, polštářek, části obleku, apod.) a obvazem přivážeme na několika místech ke zdravé části těla, kterou použijeme jako dlahu. U otevřených zlomenin zastavíme předtím krvácení. Zlomeniny páteře, pánve a hrudníku vyžadují rychlou odbornou pomoc. Při podezření na některou z nich s postiženým zbytečně nehýbáme. Osoby, u kterých je podezření, že mohly při nehodě utrpět zlomeninu nebo vnitřní zranění, je nutné nechat vyšetřit lékařem. Zejména zlomenina spodiny lebeční je velmi závažný úraz bez počátečních vážných příznaků. Zraněný se opírá i odejde, ale druhý den může zemřít na krvácení do mozku.

Fixace dolní končetiny pomocí trojcípého šátku

Popáleniny vzniklé způsobují silnou bolest a vedou k šoku postiženého. Popálené místo, pokud je to možné, oplachujeme nebo koupeme v čisté studené vodě. Na popáleninu nedáváme masti, zásypy, náplasti, vat ani z ní nestrháváme přiškvařené části oděvu. Zranění se má zakrýt sterilním obvazem, rouškou z PVC, nouzově čistou látkou bez chlupů nebo polyetylenovým sáčkem, aby se zabránilo vzniku infekce.

K povinnému vybavení každého pracoviště patří lékárnička první pomoci.
Její obsah je uveden v *Příloze č. 4*.

Důležitá telefonní čísla:

Přivolání rychlé záchranné pomoci	155
Hasiči	150
Policie ČR	158
Jednotný záchranný systém	112.

V Praze dne 25. března 2009

Navrhovatel: Leoš Hájek

Směrnice je platná od 1. dubna 2009

Schválil:

prof. RNDr. Zdeněk Němeček, DrSc.
děkan